

Det goda åldrandet

Kommunstyrelsens analys 2021

Omfattar perioden 2020

Stabsavdelningen/SPU

**ÖSTRA
GÖINGE**

Innehållsförteckning

Det goda åldrandet	1
1 Inledning	3
1.1 Göingemodellen	3
1.2 Mål- och resultatplanen	3
2 Verksamhetsrapport Det goda åldrandet	4
3 Analys	5
3.1 Mål- och resultatplanen 2020 – 2023 avseende Det goda åldrandet	5
3.2 Kommunstyrelsens analys	6
3.2.1 Omvärld	6
3.2.2 Från föregående analys	6
3.2.3 Hur vi lever upp till uppdraget	8
3.2.4 Fördjupningsområde	9
4 Uppföljning och utvärdering	11
4.1 Modell för uppföljning och utvärdering	11
4.2 Syfte och metod vid utvärdering av verksamhetsrapport	11
5 Övergripande dokument	13
5.1 Styrande dokument för området Det goda åldrandet	13
5.1.1 Kommunfullmäktigenivå	13
5.1.2 Kommunstyrelsenivå	13
5.1.3 Kommunfullmäktige avseende Det goda åldrandet	13
5.1.4 Kommunstyrelse avseende Förebyggande arbete	14

1 Inledning

1.1 Göingemodellen

Östra Göinge kommun står inför ständiga utmaningar och kraven är många på service, högre kvalitet och bättre resultat. Dessa krav kommer från medborgare och företag i Östra Göinge, men också från staten och dess myndigheter. Allt måste i sin tur förverkligas utifrån tydliga prioriteringar och begränsade resurser. För att klara detta krävs en organisation i utveckling med tydligt fokus på ständiga förbättringar där både målstyrning samt uppföljning och utvärdering är viktiga komponenter.

Göingemodellen utgår från en övergripande vision och till den kopplas sedan tydliga av politiken fastställda prioriterade områden. Dessa områden finns tydligt utpekade i den av kommunfullmäktige antagna Mål- och resultatplanen. Utifrån denna plan och en del andra antagna dokument utarbetar förvaltningen årligen en dokumenterad planering för att kunna arbeta med hänsyn till fastställda politiska prioriteringar.

Mål- och resultatplanen är politikens viktigaste styrande dokument. Den utarbetas för att gälla under en fyra års period och börjar gälla efter allmänna val.

1.2 Mål- och resultatplanen

I den Mål- och resultatplan som gäller för åren 2020 – 2023 har politiken lyft fram fem prioriterade områden;

- En bra start i livet
- Vägen till arbete
- Det goda åldrandet
- Attraktiva byar
- Hållbara Östra Göinge

För ytterligare information om uppföljning och utvärdering samt styrande dokument hänvisas till avsnitten 4 och 5 i denna analys.

2 Verksamhetsrapport Det goda åldrandet

Med den framlagda verksamhetsrapporten 2021 för området – Det goda åldrandet - vill den kommunala förvaltningen skapa:

- transparens av hur väl kommunen lever upp till olika krav
- lärande och utveckling
- underlag för framtida prioriteringar

Verksamhetsrapporten har fokus på följande utifrån Mål- och resultatplanen

- Bra bostäder
- Gemenskap
- Anhöriga
- Självbestämmande
- Digitalisering
- Kompetens och viktiga jobb

Utöver detta redovisas i rapporten skilda aspekter rörande omvärldsanalys, återkoppling tidigare analys och förvaltningens samlade rekommendationer.

3 Analys

3.1 Mål- och resultatplanen 2020 – 2023 avseende Det goda åldrandet

I avsnittet 3.1 presenteras de delar i Mål- och resultatplanen 2020 - 2023 som berör området Det goda åldrandet. För djupare insikt rörande vad som finns i övriga aktuella dokument hänvisas till avsnitt 5.

Inom det prioriterade området Det goda åldrandet lyfts följande fram.

Bra bostäder

Fler bra bostäder med hög tillgänglighet och i olika upplåtelseformer behöver byggas. De ger valmöjligheter för äldre som inte längre vill eller kan bo kvar i sin bostad. Behovet av seniorbostäder i byarna kommer att öka eftersom allt fler göingebor kommer att bli äldre än 80 år framöver.

Gemenskap

Ensamhet är vanligt när man blivit äldre och förlorat sin livskamrat eller sina vänner. Att minska ensamheten och öka de sociala kontakterna är då särskilt viktigt. Frivilligarbete, väntjänster, mötesplatser och gemensamma måltider är exempel som bidrar till gemenskap.

Anhöriga

När vi blir äldre är familjen och de nära relationerna extra viktiga för vår trygghet och vårt välbefinnande. Många anhöriga drar ett tungt lass när det gäller att sköta en åldrad familjemedlem eller släkting. Därför är det viktigt att stödet till dem som hjälper sina anhöriga utvecklas. Men det måste vara tydligt att anhörigas insatser också i fortsättningen är frivilliga och inte upplevs som påtvingade eller övermäktiga.

Självbestämmande

När vi blivit äldre och är beroende av samhällets stöd ska vi fortsatt ha rätt att bestämma över våra egna liv. Äldreomsorgen ska vara serviceinriktad och ha som mål att underlätta för sina kunder att forma vardagen efter sina egna önskemål. Så långt möjligt ska man kunna välja såväl utförare i hemtjänsten som särskilt boende.

Digitalisering

Kvalitetstiden i vården behöver öka. En väg dit är att använda digital teknik för att minimera tidskrävande rutinuppgifter så att personalen får mer tid till personlig och individuellt utformad omsorg om den enskilde. Digitalisering som direkt påverkar den enskilde ska alltid göras i samförstånd och ta hänsyn till kundens individuella behov.

Kompetens

En förutsättning för att kunna erbjuda vård- och omsorgstjänster anpassade efter individuella behov och förutsättningar är att det finns personal med rätt kompetens. Den särskilda satsningen för att stärka medarbetarnas kompetens kring demens behöver fullföljas.

Viktiga jobb

Arbetet med att stärka Östra Göinge kommun som en attraktiv arbetsgivare är viktigt för att kunna tillgodose behovet av personal med rätt kompetens. Det är också viktigt att få fler aktörer som erbjuder vård- och omsorgstjänster i Östra Göinge eftersom det gynnar både kundernas och medarbetarnas möjligheter att påverka.

Resultatmålet: År 2023 ska äldre Göingebor kunna leva ett aktivt liv och åldras med fortsatt deltagande i samhället

Resultatindikatorer med målnivå 2023:

- Fallskador bland personer 80+ (antal per 1000 invånare, sjukhusbesök) 60
- Invånare 65+ utan hemtjänst eller särskilt boende 88

3.2 Kommunstyrelsens analys

3.2.1 Omvärld

Befolkningsutvecklingen

Förvaltningen beskriver samarbetet mellan kommunen och Region Skåne vad som gäller hälso- och sjukvårdsavtalet och som reglerar ansvarsfördelning samt samverkansformer mellan parterna. Kommunstyrelsen ser positivt på samarbeten för att skapa så goda resultat som möjligt för kommunens brukare. Kommunstyrelsen efterfrågar därför vilka effekter förvaltningen kan se av hälso- och sjukvårdsavtalet mellan kommunen och regionen och om förvaltningen ser något som kan förbättras i avtalet. Bred kunskap och resurser i tillräcklig omfattning lyfts fram som en utmaning och förutsättning, vilket är ett resonemang som förvaltningen gärna får utveckla. Kommunstyrelsen vill belysa detta med hänsyn till sina möjligheter att bidra och stötta med sitt påverkansarbete gentemot Region Skåne.

3.2.2 Från föregående analys

Välfärdsteknik

Kommunstyrelsen ser positivt på att förvaltningen ser över möjligheterna som erbjuds inom ramen för dagens och framtidens välfärdsteknik. Vårt IT-bolag Unikom, precis som förvaltningen beskriver, har intagit en delvis ny roll med hänsyn till den digitala utvecklingen i kommunen, vilket bl.a. medfört behovet av en digitaliseringsstrategi. Fler kommuner har dessutom anslutit sig till bolaget, vilket innebär att de nu ombesörjer IT-drift och utveckling till över 6000 användare. Kommunstyrelsen ser potential i att Unikom nu växlar upp och kan inta en betydande roll i digitaliseringsarbetet i Östra Göinge och i de övriga kommunerna inom bolaget.

Förvaltningen beskriver digital tillsyn som ett exempel på välfärdsteknik som kan frigöra tid och att 10–12 kunder haft tillsyn som beslut under 2020 i kommunen. Det framkommer även att av dessa kunder är det endast 3–5 som inte varit i behov av några fysiska insatser. Vidare beskriver förvaltningen att beslut behöver tas kring att det inte är frivilligt för den enskilde att välja mellan fysisk eller digital tillsyn, för att digital tillsyn ska kunna användas.

Kommunstyrelsen undrar därmed om det finns en större grupp än de 10–12 kunder som hade kunnat ha enbart digital tillsyn om det inte hade varit frivilligt för den enskilde att välja. Hur stor är den potentiella gruppen med enbart behov av tillsyn, utan behov av fysiska besök? Kommunstyrelsen ser gärna en redogörelse kring det.

Den digitala tekniken kan ha stor potential att bidra till att äldre människor och funktionsvarierade ska kunna bo kvar i sina hem samt känna sig trygga och delaktiga i samhället och därmed nå en bättre hälsa. Kommunstyrelsen ser digitala trygghetslarm som en naturlig del av kundernas vardag idag, vilket underlättar för såväl personal som kund. Ur flera aspekter kan det vara positivt för kunden att slippa fysiska besök av personal under natten och genom digital tillsyn kan kunden istället få en lugn, skön och trygg natt. Det vore givande om

förvaltningen kunde delge en framtidsspaning kring hur de tror det ser ut om 5–10 år vad gäller utvecklingen av välfärdsteknik med hänsyn till området Det goda åldrandet.

Matdistribution

Förvaltningen beskriver arbetet kring matdistribution väl och belyser olika projekt och utredningar som genomförts samt planeras att genomföras när pandemin avtagit.

Kommunstyrelsen ser positivt på det och förutsätter att de utredningar som pausats på grund av pandemin åter kommer att upptas.

Kommunstyrelsen kopplar sin ambitionsnivå, som förvaltningen efterfrågar, till måltidsstrategin ”Den goda måltiden” som beskriver vikten av ett brett och varierat utbud. Det kan därmed innefatta såväl kall mat, som varm mat – en variationsrik måltid är det centrala. Det handlar i stort om att måltiden är en viktig del av dagen för de äldre. Kommunstyrelsen vill i detta avseende föra ett resonemang kring om förvaltningen enbart ska se över matdistributionen och att maten vi levererar är nyttig, närproducerad osv., för att ge energi och näring. Eller om man ska se det i ett större sammanhang, som ett socialt inspel för att motverka ensamhet, bidra med meningsfullhet och för att de äldre ska få så bra livskvalitet som möjligt. Detta är en diskussion som behöver klargöras.

Matdistribution framhålls som tids- och resurskrävande. Kommunstyrelsen efterfrågar andra lösningar på matdistributionen för att frigöra personalens tid inom hemtjänsten, och samtidigt effektivisera och ge en ännu bättre service. Kan förvaltningen till exempel koppla på arbetsmarknadsenheten och kommunens arbetslösa, för att få två vinster i sammanhanget och som innefattar både ökad effektivitet och sysselsättning bland de arbetslösa.

Förvaltningen framhåller att 110 personer har beslut om matdistribution idag. Med hänsyn till det anser kommunstyrelsen att antalet intresserade av gemensamma måltider vore bra att få kännedom om och som då kan ge en vägvisning kring behovet och i så fall hur förvaltningen kan arbeta vidare med detta framöver.

Kommunstyrelsen vill framhålla förvaltningens arbete med frivilligverksamhet och uppmana till att fortsätta arbeta med dem för att civilsamhället även ska bidra. I kommunen finns ett antal privata verksamheter som attraherar äldre till social samvaro kring måltiden. Restaurang Västergård i Glimåkra är ett framgångsrikt exempel som mötesplats kring måltiden och även Hardwood i Hanaskog, Tranan i Sibbhult samt Snapphane Krogen i Knislinge har en viss verksamhet dit äldre kommer för gemensamma måltider. Kommunstyrelsen efterfrågar en beskrivning kring hur förvaltningen arbetar med privata aktörer för att ta tillvara potentialen av social samvaro kring måltiden för målgruppen äldre. Kommunstyrelsen hoppas få en återkoppling och redogörelse genom förvaltningens arbete med de utredningar som ska upptas nu efter pandemin.

Bred informations- och utbildningsinsats – framtidens äldreomsorg

Förvaltningen framhåller att informations- och utbildningsinsatser inte kunnat utföras på grund av pandemin. Kommunstyrelsen ser fortfarande att det vore värdefullt att genomföra utbildningsinsatser där såväl förvaltning som politik deltar, för att tillsammans kompetensutvecklas och omvärldsspana kring framtidens äldreomsorg. Det kan till exempel genomföras likt konceptet Göinge Tänker Nytt där aktuella teman kring framtidens äldreomsorg berörs, för både politik och förvaltning. Kommunstyrelsen ser fram emot en återkoppling kring detta.

3.2.3 Hur vi lever upp till uppdraget

Förebyggande arbete med äldre

Kommunstyrelsen uppmärksammar att förvaltningen genom rätt insatser minskat antalet fallskador och därmed kommit under målnivån på 60 fallskador och nu ligger på totalt 50 fallskador. Förvaltningen redogör för ett flertal aktiviteter som bedrivits och satts igång av kommunen. Ett exempel är fixartjänsten. Kommunstyrelsen vill gärna att förvaltningen beskriver intresset kring fixartjänsten och om behovet anses vara mättat. Om insatsen bidrar till färre fallskador, kan det eventuellt vara en idé att ytterligare utveckla fixartjänsten.

Vidare belyser förvaltningen fler aktiviteter, t.ex. ”Kom så går vi”, ”Håll igång” och ”Senior sport school”. Kommunen blir i denna kontext möjliggörare. Förvaltningen framhåller att deltagare ofta fortsätter träffas efter kommunens genomförda insatser. Kommunstyrelsen ser positivt på att förvaltningen agerar som facilitator för att möjliggöra vissa aktiviteter, som annars inte hade varit möjliga att genomföra. Förvaltningen beskriver därmed en rad olika aktiviteter som varit framgångsrika. Kommunstyrelsen frågar sig om dessa förebyggande insatser, som kan vara effektiva för att minska fallskador, kan utvecklas ytterligare och om det dessutom finns fler att tillämpa, för att spänna bågen ännu mer. Det kan i sin tur bidra till att de politiska prioriteringarna till nästa mål- och resultatplan behöver vässas.

Kommunstyrelsen noterar att trots dåliga ekonomiska resultat inom hemtjänsten lyckas man upprätthålla kvalitet, vilket tydliggörs genom bl.a. bra måltider för de äldre, minskat antal fallskador samt brukarenkäten.

Hälsosamt åldrande – förebyggande hembesök

Ensamhet lyfts ofta som en ny folksjukdom bland våra äldre och framhålls som en stor bidragande orsak till psykisk ohälsa och depression. Ensamhet uttrycks främst i negativa termer, vilket kommunstyrelsen i så fall vill koppla till den ofrivilliga ensamheten. Förvaltningen lyfter statistik för upplevd ensamhet och statistik för de som besvärar av det, såväl inom hemtjänsten som inom särskilt boende. Kommunstyrelsen efterlyser en redogörelse kring när förvaltningen anser att ensamhet blir ett problem för den enskilde och vad det baseras på. Anses det till exempel finnas ett normalläge för ensamhet enligt förvaltningen? Vidare ser kommunstyrelsen gärna en uppföljning av arbetet kring ensamhet hos äldre över tid, kopplat till de insatser som har gett effekt och inte. Det skulle möjliggöra för kommunstyrelsen att få en enhetlig bild och lättare kunna följa utvecklingen inom området.

Hemtjänsten

En total genomlysning av hemtjänsten har genomförts och färdigställdes under början av 2021. Det är ett arbete som kommunstyrelsen efterfrågat och ser positivt på att det nu har genomförts. Kommunstyrelsen uppmanar förvaltningen att involvera och uppdatera kommunstyrelsen på denna förändringsresa, kring hur förvaltningen planerar att ta till sig genomlysningen och arbeta kring ny hemtjänst- och resursfördelningsmodell. Kommunstyrelsen förväntar sig att resultatet av genomlysningen ska påverka det kommande arbetet inom verksamhetsområdet och ser därmed att förvaltningen i nästa verksamhetsrapport redogör för hur arbetet med resultatet från genomlysningen sett ut och hur det ska integreras i förvaltningens kommande arbete. Detta är nödvändigt för att kommunstyrelsen ska kunna dra lärdomar och erfarenheter av den förändringsresa som förvaltningen genomgår, såväl på kort som lång sikt.

Den goda måltiden – nattfasta

Oavsett vem som är huvudman för insatser som görs för de äldre i Östra Göinge kommun, har kommunstyrelsen samma krav på kvaliteten, oavsett om det är kommunens egna

verksamheter eller privata utförare. Förvaltningen redovisar att nattfastan överstiger den lokala och nationella riktlinjen på max 11 timmar och därmed att kommunen inte når målet för nattfasta. Kommunstyrelsens fråga kvarstår kring hur nattfastan ser ut på samtliga äldreboenden i kommunen.

Uppföljning av privata utförare

Kommunstyrelsen vill belysa vikten av att inkludera och behandla samtliga utförare i Östra Göinge kommun oavsett driftsform. En redogörelse och statistik för såväl kommunala som privata utförare är därmed nödvändig. Det krävs en enhetlig bild och underlag för hela kommunen för att kommunstyrelsen ska kunna se skillnader, påvisa olika kvaliteter samt pröva om verksamheten är effektiv. Det bör vara en del i kommunens egna förbättringsarbete, att dra lärdomar av varandra, oavsett driftsform, för att bli ännu bättre. Kommunstyrelsen förväntas göra en analys av varje prioriterat område och innefatta samtliga invånare i kommunen. Det medför att uppföljning av även privata utförare framgent bör integreras i redan etablerade verksamhetsrapporter. Det är en aspekt som revisionen dessutom följer upp.

Bra bostäder

Likt tidigare resonemang som kommunstyrelsen fört är eget ansvar kopplat till bra bostäder fortfarande aktuellt. Förvaltningen bör ha en dialog med de äldre, innan de förebyggande hembesöken, för att upplysa dem om vikten av att ställa sig i kö hos t.ex. Göingehem för att ha möjlighet att få en bostad med god tillgänglighet. Det finns fortfarande en brist på attraktiva boendeanternativ för äldre i form av exempelvis marklägenheter. Samhällsbyggnadsenheten är en viktig kugge i detta kopplat till den fysiska planeringen.

Fortsättningsvis är bostadsmarknaden komplex, vilket kräver en bred samverkan i kommunen kring olika boendeanternativ för de äldre som ännu inte fått det och därmed bor kvar i sin villa. Den enskildes möjlighet att välja bostad påverkas av Bostadstillägget för pensionärer (BTP), vilket kommunstyrelsen lyft tidigare i syfte att uppmärksamma förvaltningen på att informera om möjligheten, i samband med förebyggande hembesök hos de äldre.

Övriga synpunkter

Kommunstyrelsen noterar att förvaltningen utförligt redogör för fakta och statistik kopplat till Det goda åldrandet. En verksamhetsrapport syftar till att beskriva hur det ser ut och varför det ser ut som det gör i specifikt prioriterat område, och därmed innefatta en analytisk ansats. I verksamhetsrapporten uppmärksammar kommunstyrelsen att det görs antydningar till analys, men majoriteten av text är faktagenomgång. Kommunstyrelsen vill uppmuntra förvaltningen till att försöka ta sig an en större analytisk ansats i kommande verksamhetsrapport, vilket även är värdefullt för förvaltningen själv i sitt kommande arbete.

Kommunstyrelsen har förståelse för att pandemin har påverkat förvaltningens arbete och bidragit till uteblivna insatser vad gäller t.ex. att öka utevistelsen för de äldre, uppnå målet för nattfasta samt framtagande av kompetensförsörjningsplan. Kommunstyrelsen förväntar sig att dessa insatser fortsätter/påbörjas i takt med att pandemin avmattas.

3.2.4 Fördjupningsområde

Det är viktigt att följande områden lyfts fram tydligt i kommande verksamhetsrapport och att förvaltningen tydligt redogör för hur man arbetat med dessa områden.

- Förändringsresan av hemtjänsten; kommunstyrelsen vill se en redogörelse kring hur förvaltningen tänker ta sig an och implementera den genomlysning av hemtjänsten som genomförts för att skapa en långsiktigt hållbar hemtjänst.

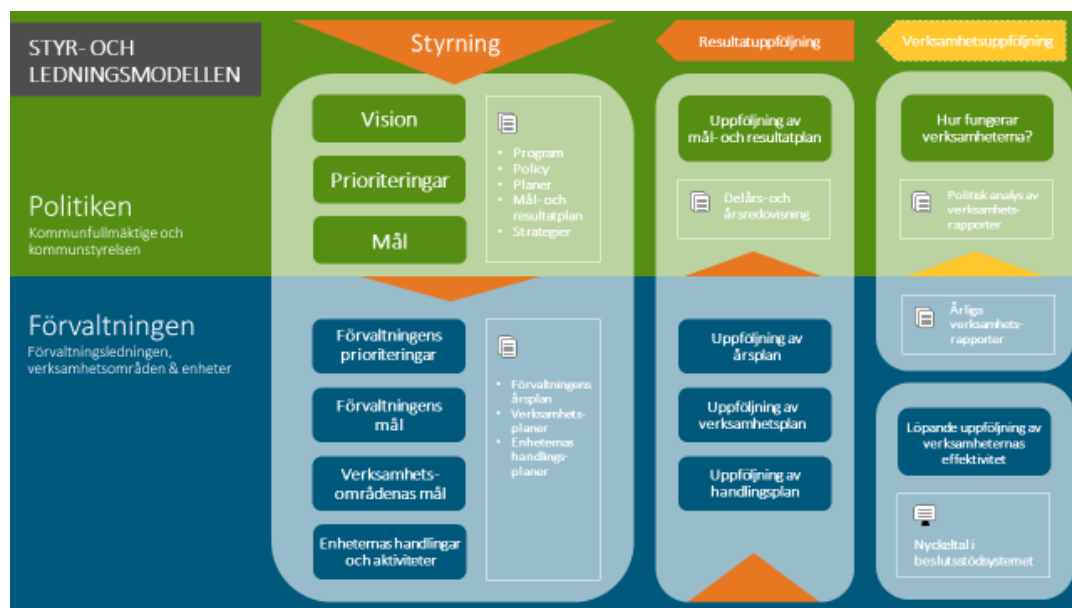
- Fortsatt arbete kring tidigare fördjupningsområden; välfärdsteknik, matdistribution och bred informations- och utbildningsinsats. Kommunstyrelsen ser fortfarande behov av analys och arbete kring dessa områden, precis som i föregående politiska analys. Hur välfärdsteknik kan nyttjas för att utveckla och effektivisera det dagliga arbetet inom hälsa och omsorg, maten och måltidssituationen som en viktig del av dagen för de äldre som påverkar deras hälsa och livskvalitet samt en bred informations- och utbildningsinsats som kan ligga till grund för politiska beslut och verksamhetsutveckling.

4 Uppföljning och utvärdering

Nedan följer en kortare beskrivning av den modell enligt vilken kommunstyrelsens resultatutskott arbetar utifrån.

4.1 Modell för uppföljning och utvärdering

En viktig del i alla styr- och ledningsmodeller är att det finns en tydlig metod för hur uppföljning och utvärdering ska fungera. I den av kommunfullmäktige fastställda styr- och ledningsmodellen har dessa delar en uttrycklig och framträdande roll som åskådliggörs enligt nedan.

Utifrån Verksamhetsrapporterna arbetar politiken enligt följande utvärderingsmodell:

1. Verksamhetsrapporten för ett område presenteras för kommunstyrelsen.
2. Verksamhetsrapporten remitteras till kommunstyrelsens resultatutskott.
3. Utskottet arbetar fram en politisk analys kopplat till styrande politiska dokument.
4. Analysrapporten överlämnas till kommunstyrelsen för behandling.
5. Kommunstyrelsens fastställda analys framläggs för kommunfullmäktige för presentation, genomgång och politisk debatt.

Resultatet av utvärderingen ska sedan sammanställas och analyseras. Fyra frågeord kan vara till hjälp vid analyser:

- Skillnader?
- Tendenser?
- Samband?
- Orsaker?

4.2 Syfte och metod vid utvärdering av verksamhetsrapport

I analysen kommer man förhoppningsvis att:

- göra en helhetsbedömning i förhållande till målen
- söka framgångsfaktorer respektive söka orsaker till att man inte når målen
- skapa tankar/idéer kring framtida inriktningar/mål

Det finns en rad utgångspunkter för politiker att förhålla sig till inför utvärderingsarbetet. Det är viktigt/nödvändigt att:

- sätta sig in i verksamheterna och förstå dessa
- förstå vad förvaltningen vill med sitt arbete inom olika verksamheter
- förstå vilka utmaningar/prioriteringar verksamheterna har framför sig
- skapa sig en insikt vad som är reglerat i lagar och förordningar
- skilja på verksamheternas grunduppdrag och det som är uppsatt i lokala politiska mål och dokument
- fokusera på resultat och inte på aktiviteter
- förstå att vissa delar av verksamheterna i dagsläget kan vara svåra att följa upp och utvärdera

5 Övergripande dokument

5.1 Styrande dokument för området Det goda åldrandet

Utöver Mål- och resultatplanen finns som komplement en rad politiskt framtagna dokument. På kommunfullmäktigenivå benämns dess som programhandlingar, policy och långsiktiga planer och har en varaktighet på mer än 10 år. Motsvarande dokument på kommunstyrelsenivå benämns strategier och har ett kortare tidsperspektiv, dock ofta längre än en mandatperiod. För området Det goda åldrandet finns följande fastställda handlingar på de olika politiska nivåerna.

5.1.1 Kommunfullmäktigenivå

- Mål- och resultatplanen 2020 – 2023. Fastställd 2019
- Översiktsplan för Östra Göinge kommun. Fastställd 2020
- Programhandling för programområde Stöd, vård och omsorg. Fastställd 2012.
- Programområde Kultur och bibliotek. Fastställd 2012
- Bostadsförsörjningsprogram. Fastställd 2017

5.1.2 Kommunstyrelsenivå

- Det goda åldrandet, Fastställd 2017
- Den goda måltiden. Fastställd 2017
- Trafikstrategi. Fastställd 2017

5.1.3 Kommunfullmäktige avseende Det goda åldrandet

Programhandling för Stöd, vård och omsorg

I programhandlingen lyfts vägledande idéer och tankar fram. Kring det förebyggande arbetet är folkhälsoarbetet en viktig del, vars syfte är att styrka hälsa, förebygga ohälsa och skapa stödjande och hälsofrämjande miljöer. Som medborgare ska man ges möjlighet till gemenskap, delaktighet och aktiviteter som verkar för mental och fysisk hälsa samt motverkar isolering. Sociala relationer och gemenskap är en kärnfråga för god hälsa och välbefinnande.

Planeringsdokument/programhandling Översiktsplan 2020.

Den nu gällande Översiktsplanen för Östra Göinge kommunen fastställdes år 2020. Det är ett omfattande planeringsdokument som tar sin utgångspunkt i Mål- och resultatplanen 2020 – 23 och de förekommande prioriterade områdena i denna. Av dessa är det i Översiktsplanen Attraktiva byar och Det goda åldrandet som har en vis bärighet för analysen i detta dokument och där behandlas särskilt att äldre behöver fler attraktiva boendalternativ.

Andelen äldre är större i Östra Göinge än i riket och Skåne i övrigt. Även om vi nu får en ny generation äldre som är friskare och aktivare så finns det också en grupp äldre som på grund av sviktande hälsa eller andra orsaker inte har samma möjligheter. De ska också ha ett bra och innehållsrikt liv samt ett tryggt och trevligt boende. Marklägenheter, trygghetsboende, bra service och utbyggd kollektivtrafik är därför nödvändigheter för detta.

Planeringsdokument/programhandling Bostadsförsörjningsprogram 2017 - 2025

I programmet finns om **åldrandet** en beskrivande text som just lyfter fram att antalet personer över 80 år kommer att öka kraftigt efter år 2020. Detta innebär att kommunen i sitt arbete med bostadsförsörjning särskilt måste överväga på vilket sätt de äldres behov av bostäder ska tillgodoses vad gäller tillgänglighet, läge och upplåtelse/boendeformer, samt hur trygghetsskapande åtgärder kan utvecklas i eller i anslutning till boendet.

Utöver denna text finns politiska riktlinjer:

- Kommunen ska verka för flexibilitet och mångfald i boendeformer för äldre.
- Kommunen ska, som en del av planeringen för goda bostäder åt alla, föra en löpande dialog med olika grupper i lokalsamhället för att upprätthålla en god och aktuell kunskap om deras behov och för att kunna tillgodose olika gruppers särskilda behov på bostadsmarknaden.

Programhandling för Kultur och bibliotek

I programhandlingen lyfts äldre fram som en prioriterad grupp, som ska ges tillgång till kultur och bibliotek. En utgångspunkt är att när de äldre inte orkar komma ut till kulturen så ska kulturen komma till dem. Biblioteken har ett stort ansvar för att sprida kultur på bred front inom äldreomsorgen. För att lyckas i den uppsökande verksamheten ska biblioteket kunna erbjuda lämpliga medier för just dessa målgrupper. En samordning av resurserna i den uppsökande verksamheten bör därför göras av berörda parter.

5.1.4 Kommunstyrelse avseende Förebyggande arbete

Strategin Det goda åldrandet

En övergripande målsättning när man vill förlänga perioden av goda år präglade av god livskvalitet, är att man prioriterar ett förebyggande och hälsofrämjande arbete. Genom att tidigt initiera detta kan man förebygga ensamhet, inaktivitet och ohälsa. I samarbete och genom samverkan med föreningar och frivilligorganisationer kan kommunen verka för att erbjuda ”hjälp till självhjälp” och ge förutsättningar, motivation och metoder för var och en att ta ett eget ansvar för sin hälsa.

Andra viktiga direktiv i strategin Det goda åldrandet när det gäller det förebyggande arbetet är följande:

- Förvaltningens ska utgå från varje individs behov och på olika sätt stimulera den äldre till aktivitet. Utbudet av aktiviteter och samhällsservice ska då formuleras och kommuniceras.
- Äldres frivilliga insatser ska stärkas.
- Anhörigstödet ska utvecklas liksom det förebyggande, hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet.
- Den fysiska utformningen av samhället ska leda till ett tryggt och tillgängligt samhälle med tillgång till kreativa mötesplatser och alternativa boendeformer, som ska vara anpassade till äldres behov och krav.

Trafikstrategi – En strategi för ett hållbart resande

Trafik och resande är viktiga delar för äldre människor. I den framtagna trafikstrategin lyfts särskilt fram att för många grupper i samhället, bl.a. äldre, är förutsättningarna att förflytta sig till fots helt avgörande. När kommunen utvecklar gångvägnät är det viktigt att anpassa utformningen efter denna grupps behov. Detta gäller också när man tar del av kollektivtrafiken, oavsett om det gäller det allmänna kollektivresandet eller när man nyttjar serviceresor. Kollektivtrafikens fordon och hållplatser ska planeras för trafiksäkerhet, trygghet och tillgänglighet.

5.1.5 Kommunfullmäktige avseende Hemtjänsten

Programhandling för Stöd, vård och omsorg

I programhandledningen lyfts rätten att välja fram som en viktig del. Det är den enskilde eller dess företrädare som har det avgörande inflytandet över valet mellan alternativa insatser och

beslut som rör den enskilde. Individen ska uppleva att han eller hon får stöd och information för att kunna välja den service, de insatser och de utförare man önska inom stöd och omsorg.

5.1.6 Kommunstyrelse avseende Hemtjänsten

Strategin Det goda åldrandet

I strategin Det goda åldrandet framgår det som ett tydligt i direktivet att förvaltningen ska utgå från varje individs behov. När behovet av välfärdstjänster ökar ska den äldre i så stor utsträckning som möjligt kunna bestämma över när, var och hur olika insatser ska utföras och vem som ska utföra dem.

Den ökande medellivslängden innebär också att antalet äldre sammanboende personer i hög ålder ökar. Två som hjälper varandra klarar sig ofta själva betydligt längre än ensamboende. Det ställer dock krav på att kommunen måste se behoven hos äldre par. Stöd till båda eller avlastning för den ena parten har stor betydelse för deras värdighet, välbefinnande och trygghet.

Måltidsstrategin Den goda måltiden

Den övergripande utgångspunkten och framgångsfaktorn när det gäller maten och måltiden är att den är en del i ett större sammanhang. Vad man äter, när man äter och hur måltiderna ser ut påverkar hälsa och välbefinnande både idag och på lång sikt.

Måltiden ska ses som en resurs och vara en viktig del av vården och omsorgen och verksamheterna ska säkerställa att måltiderna ingår som en viktig del i folkhälsoarbetet.

5.1.7 Kommunstyrelse avseende Särskilt boende

Strategin Det goda åldrandet

I strategin Det goda åldrandet framgår det som ett tydligt direktiv att förvaltningen ska utgå från varje individs behov vid planering och genomförande av kommunens insatser.

Strategin Den goda måltiden

I strategin framhålls följande delar som viktiga:

- Måltiden ska vara en integrerad del av kommunens verksamhet och kan inom det särskilda boende användas som ett medel för brukarinflytande.
- Verksamheten ska säkerställa att måltiderna ingår som en viktig del i folkhälsoarbetet.
- Trivsamt utformade och inredda lokaler ska bidra till matlust och trivsel samt vara anpassade till äldres behov och förutsättningar.
- Verksamheten ska eftersträva att uppmuntra personalen att delta i måltiden med omsorgstagaren.